

Pauliina Susi

YKSITYISALUE

Tammi

Tuulia Raja ①

Pauliina Susi
YKSITYISALUE

tammi
80 VUOTTA

Sydämellinen kiitos:
Taiteen edistämiskeskus, Suomen Kirjailijaliitto ja Vantaan kaupunki
– sekä Jari, Terhi, Arja, Eija ja Kynikset.

© PAULIINA SUSI JA TAMMI 2023
TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ
ISBN 978-952-04-3459-5
PAINETTU EU:SSA

1.

Neiti. Neiti seis!

Nainen pysäytti minut tarttumalla ranteseeni. Ikää oli ehkä kahdeksankymmentä, mutta ote, jolla ohuet sormet puristivat kättäni, oli silkkaa terästä.

Kumarruin lähemmäs kuullakseni. Haistoin hengityksen happamuuden, mukana siivu minttupastillia.

– Se mies, hän suhahti ja katsoi silmät siristyen.
– Hän on täällä.

– Anteeksi, mitä tarkoitatte, kuka?

– Hän seuraa minua!

Tummansininen jakkutakki, huoliteltu ulkoasu. Vastikään leikattu ja permanentattu tukka. Aitoja koruja, huulipunaakin. Kenties naisella oli muistisairaus, joka ilmeni tuolla tavalla, vainoharhaisuutena.

– Äiti rauhoitu, sanoi vieressä ikkunapaikalla istuva mies. – Ei mitään hätää, hän jatkoi minulle ja hymyili pahoitellen. – Meillä taitaa olla tässä hermo vähän kireällä.

Kaikilla taisi olla. Kone tutisi ja heilui, ilmakuoppaan mentiin että humpsautti, ja käytävän toisella puolen istuvan nuoren naisen kiljahdus leikkasi matkustamon ilmatilaa. Kasvot kalmankalpeina hän rutisti vieressään

istuvaa pikkutyttöä kainaloonsa. Tyttö oli ehkä vasta kolmevuotias mutta osasi jo pelätä kuten äitinsäkin, oli ressu puristanut silmänsä kiinni ja painanut valkokiiraisen päänsä äidin rintaa vasten.

– Kohta helpottaa, lohduutin kaikkia yhteisesti.
– Laskeutuminen alkaa pian, kapteenimme vie meidät turvallisesti alas. Frans Paajanen on kokenut lentäjä.

Taputin vanhan naisen sormia rohkaisevasti ja sain hänet hellittämään otteensa. Lähtiessäni etenemään kohti taaempia penkkirivejä vilkaisin vielä vaivihkaa miestä äitinsä vieressä. Hän tähyili ulos ikkunasta kulmat kurtussa, ei katsonut minuun enää vahingossakaan.

Esitti edelleen, ettemme tunteneet toisiamme. Ettemme olisi törmänneet toisiimme ennen. Esimerkiksi eilen illalla hotellin aulabaarissa hiukan ennen puoltayötä. Sama mies, sama puku, solmio silloin rennosti löysätynä ja ylin paidannappi auki, hengityksessä vieno laadukkaan alkoholin löyhähähdys. Hän oli istahtanut viereeni tiskin ääreen, kehaissut palanneensa pitkiksi venyneistä mutta tuloksellisista liikeneuvotteluista, joita halusi ehdottomasti juhlistaa saarivaltion kauneimman naisen kanssa. Joten – mitä saisi olla?

Komea tapaus. Ripaus George Clooneyn charmia. Määrätietoinen. Se sopi minulle.

Patrik, hän oli esittäytynyt. Suomesta. Oli puhunut minulle englantia, ja englannilla olin hänelle vastannut. Olin päättänyt hiukan hullutella ja ottaa selville missä vaiheessa hän tajuaisi, että olemme molemmat samasta maasta.

Ei vielä silloin, kun olimme siirtyneet syrjäisempään pöytään ja hänen sormenpäänsä oli hipaissut poskeani.

Ei silloinkaan, kun olimme matkanneet yhdessä his-sillä kahdeksanteen kerrokseen, jossa huoneeni sijaitsi.

Ei enää siinä vaiheessa, kun tunnustelevien, utelioiden suudelmien jälkeen olin ottanut komennon, käsenyt hänet selälleen hotellin viileille, hekumallisen sileille lakanoille, asetellut sääreni ja reiteni huolellisesti hänen molemmille puolilleen ja laskeutunut nauttimaan. Saatoin tosin äännähtää huomaamattani jotakin, mikä olisi voinut paljastaa minut, mutta hän keskittyi jo aivan muuhun. Ja kun huuma oli ohi, hätistin hänet sängystäni ystävällisesti mutta määrätietoisesti, ja nukuin aamuun asti unia näkemättä ja varsin kelvollisesti tyydyttyneenä.

Koko totuus valkeni hänelle vasta tänään iltapäivällä, kun tervehdin häntä koneen oviaukossa Flyartin työasu ylläni. Ainoastaan välähdys hänen silmissään paljasti, että hän oli tunnistanut minut ja tajunnut jekkuni.

Mikä tietenkin on viisainta, kun matkaseurana on oma iäkäs äiti.

Kuljin käytävällä jalat varmuuden vuoksi harallaan. Poukkoilu oli tavallista pahempaa, mitä en suin surmin-kaan olisi matkustajille myöntänyt. Kone oli Flyartin pienin mutta silti puolityhjä. Pienenevät kuin pyyt maailmanlopun edellä, oli työparini Lasse Lund lau-sahtanut, häneltä löytyi loputon valikoima sananparsia ja sutkauksia tilanteeseen kuin tilanteeseen – joskus turhankin osuvia.

Sunnuntai-iltapäivän lennolle Lontoosta Helsinkiin oli ilmaantunut kahdeksasta matkustajasta vain seitse-män, joten oli kohtalon ivaa että jopa tähän kouralliseen mahtui niin sanottu änkyrä. Lasse oli syyttänyt istuin-vöiden merkkivalon jo useampi minuutti sitten, mutta penkkirivillä numero kuusi siihen ei ollut reagoitu.

Niin sanottuina vanhoina hyvinä aikoina, parikymmentä vuotta sitten jolloin lentoemännäksi koulutauduin, suomalaisten änkyryys tuppasi olemaan sitä perinteisempää lajia, änkyräkännisyyttä. Nykyään siihen liittyi useimmiten tietotekniikka.

Niin tässäkin tapauksessa. Nuori, melkein lapsenkasvoinen pukumies naputteli otsa kurtussa läppäriään eikä edes huomannut, että seisahdin hänen viereensä. Tai ei ollut huomaavinaan.

Otin tukea istuimen selkänojasta.

– Merkkivalo palaa, istuinvyö on kiinnitettävä.

Ei vaikutusta. Napu napu napu, kävivät nuoren uratykin sormet näppiksellä ja ilme oli kovin tärkeä. Kyseessä ei ollut kieliongelma, siitä olin varma. Olimme Lassen kanssa silmäilleet läpi lyhyentyngän matkustajaluettelon ja todenneet, että kaikki koneessa olivat suomalaisia.

– Joudut nyt laittamaan sen tietokoneen pois, nostamaan pöydän ylös ja kiinnittämään istuinvyön. Merkkivalo palaa ja aloitamme kohta laskeutumisen.

Vihdoin mies nosti katseensa. Hän silmäsi minut päästä varpasiin tavalla jonka kyllä tunnistin. Älä sinä alipalkattu tarjottimenkantaja nipota, asiakas on aina oikeassa – varsinkin jos hänellä on kallis *laptop* ja *outfit* ja osaketilillä korkoa korolle.

Vastasin haasteeseen pitkän työkokemuksen suomalla tyyneydellä.

– Tietokone, pöytä, istuinvyö, kertosin korostetun rauhallisesti. Turvallisuuden varmistaminen on matkustamohenkilökunnan ensisijainen tehtävä, oli asiakas kuinka vaativa tapaus hyvänsä. Ja niin joutui tämäkin hyväkäs nöyrytymään kansainvälisen ilmailulainsäädännön vaatimusten edessä.

Hymyni hyytyi kun tunsin tökkäisyn pakarallani. Käännysin.

– Tota noin. Mitkäs on illan suunnitelmat?

Ikäiseni pusakkamies kutosrivin toiselta käytäväpaikalta jauhoi purkkaa ja katsoa tapitti minua kovin kiinnostuneena. Hänen takaansa seiskalta toinen mies, vähän vanhempi, seurasi avoimen uteliaana miten tilanne etenisi.

Se oli tässä, päätin. Hymyilin koleasti molemmille, pyörähdin kannoillani ja lähdin palaamaan takaisin ohjaamon suuntaan. Kuulin vielä, miten pusakkamies huuteli perääni:

– Ei tarvitse pahastua. Nöyrästi tässä vain kysyin.

Tavoitin Lassen katseen kun palasin koneen etuosaan, hän oli varmistamassa tavaroita paikoilleen laskeutumista varten. Hän kohotti kysyvästi kulmiaan, eikä minun tarvinnut kuin pyöräyttää silmiäni, kun hän jo ymmärsi. Joopa joo, sellainen tapaus.

Poimin mikrofonin seinäpaneelistä.

– Hyvät matkustajat, toivottavasti matkanne on sujunut mukavasti oikullisesta lentosäästä huolimatta. Aloitamme nyt laskeutumisen. Pyydämme että kiinnitätte istuinvyön, nostatte pöytänne ylös ja tarkistatte, että istuimenne on pystyasennossa.

Kävin läpi pakollisen laskeutumislitanian, jonka olisin osannut vaikka unissani – ja osasinkin. Ainakin sen oli väittänyt kuulleensa Koneen dippainssi, autoileva ja teknisesti viiden tähden arvoinen. Oli jokunen viikko sitten vedonnut liukkaaseen ajokeliin, parkkeerannut sänkyyni Hotelli Vantaan Tulisuudelmasta koko yöksi ja paljastanut vasta aamulla, että oli onnellisesti naimisissa.

Joopa joo, sellainen tapaus taas.

Taas mentiin monttuun että vatsanpohjassa muljahti. Pudottauduin omalle istuimelleni kasvot kohti matkustamo ja kiinnitin nelipistevyön. Ujutin kantapääni hetkiseksi ylös työunivormuun kuuluvista epämukavan korkeakorkoisista avokkaista. Paikaltani minulla oli suora näkymä nuoreen äitiin lapsineen. Naisen suu kävi. Laski ehkä lapselleen sekunteja laskeutumiseen ja koneesta pois pääsyyn. Tai kertoi satua. Toivottavasti ei sentään rukoillut henkensä puolesta.

Viime yön huvikaveristani pilkotti edempien penkkirivien takaa vain päälaki. Viime yönä olin ihailnut samaa näkyä myös reisieni välissä – huh huh, tuntui sopimatomalta muistella yhteistä ilonpitoamme kun miehen äiti istui tuossa poikansa vieressä. Vanhasta rouvasta näin vain istuimen käsinojaan tarrautuneet sormet. Menneinä vuosina olisin voinut käydä lurauttamassa hänelle muovikippoon tilkan konjakkia oloa rauhoittamaan, mutta ne ajat olivat ohi. Flyartilla ei ollut enää vuosiin ollut asiakkailleen tarjolla muuta kuin lämmintä kättä. Eipä kyllä työntekijöilleenkään. Eittämättä mieleen tuli että myräkkä, johon olimme joutuneet, kuvasi yhtiön nykytilaa yleisemminkin.

Frans joka tapauksessa osasi hommansa kuten olin matkustajille vakuuttanut, laskeutuminen sujui komelluksitta. Kun pyörät koskettivat kiitorataa ja jarrutus alkoi, ensimmäinen malttamaton pomppasi jo pystyyn alkaen hamuta matkatavaroitaan ylähyllyltä. En yllättynyt tippaakaan siitä, että kyseessä oli ylimielinen nuori alfauros.

Myönnettävä on, että tunsin salattua tyydytystä päästessäni kuuluttamaan käskyn istuutua vielä takaisin omalle paikalle ja odottaa istuinvyö kiinnitettynä, että

kone olisi kokonaan pysähtynyt ja merkkivalo sammutettu.

Luonnollisesti sama nuori vastarannan kiiski myös rynnä ensimmäisenä ovelle ja paineli ulos katse tiukasti puhelimesta hyvästeihin vastaamatta. Sen sijaan käpälöijäni jumitti ovensuuhun kuin sitkeä limaklöntti flunssapotilaan keuhkoputkeen.

– Mieti vielä. Martinlaaksossa olisi tarjolla kylmää jallua ja kuumaa kolia. Lähde messiin, et kadu.

Minun ei tarvinnut vilkaista vieressäni seisovaa Lassea, tiesin kyllä miten hänen suupielensä nyki.

– Ei kiitos, vastasin. Hymyilin pyllyntökkijälle persoonattominta virkahymyäni ja suuntasin katseeni hänen takanaan ulospääsyä jonottavaan äitiin pikkutyttöineen. Äiti veti perässään lentolaukkaa, jota me lentävät tavallisesti kutsuimme mustiksi, ja tyttönen omaansa, minikokoista leppäkerttukuvioitua pisteineen kaikkineen.

– Hyvää yötä ja tervetuloa uudelleen, toivotin.

– Sitä päivää et näe, nainen mumisi. Pikkutyttö sentään hymyili somin pienin helmihampain ja vilkutti sormiaan koukistaen. – Hei hei.

– Hei hei, Lasse ja minä lausahdimme yhtä aikaa.

Martinlaakson kolli oli jäänyt toiveikkaana putken suulle notkumaan ja vilkuili meitä vuoron perään. Yritti ehkä päätellä, ovatko tässä lentoyhtiössä purserit ja stuertit yhtä perhettä ihan kirjaimellisesti.

Vanha rouva oli noussut istuimeltaan vasta kun nuoremmat ja vetreämmät olivat ehtineet alta pois. Yritin tulkita naisen ilmeestä, oliko hän jo rauhoittunut.

– Kiitos ja hyvää yötä, toivotin, kun hän pääsi kohdaleni. – Harmillista että meille osui tänään niin heittoisia lentosää.

Nainen seisahtui, astui sitten lähemmäs.

– Pysäytä hänet, hän kuiskasi ja vilkaisi taakseen.

– Hän suunnittelee jotakin. Voi vaikka... tappaa.

Se kieltämättä hätkäytti.

– Pitäisikö teidän jutella poikanne kanssa, sanoin niin korrektisti kuin osasin.

Katsahdin Patrikiin, joka vasta lähestyi meitä kapealla käytävällä vetolaukku molemmissa käsissään hankalasti keinotellen. Saattaa olla, että kasvoillani käväisi jonkinlainen hymyn häivähdys, yhteisymmärryksen ja salaliittolaisuuden nostattama. Se kuitenkin pyyhkiytyi pois seuraavassa hetkessä, kun leukaani läiskähtävä kämmen sai hampaat kalahtamaan yhteen.

– Sinä! nainen sähähti.

Patrik kiirehti luoksemme kauhistuneena. – Pyydän anteeksi äitini puolesta. Äiti, et saa tehdä tuollaista, käydä ihmisten kimppuun.

Nainen kääntyi raivosta pihisten poikansa puoleen. Hetken luulin, että hän sylkäisee tätä päin, mutta sitten hän mitään sanomatta käänsi selkensä ja lähti.

– Olen pahoillani, Patrik sanoi. – Toivottavasti ei sattunut.

– Ei sentään, yllätti vain.

– Mitä hän tällä kertaa selitti?

– Samaa kuin aiemmin, sanoin vältellen.

Patrik pudisti päätään. – Einin matkat taitaa olla matkattu. Korvaan luonnollisesti äskeisen ensi tilassa... purseri Raja.

Hän luki nimeni kyltistä, joka oli kiinnitetty työasuni rintapieleen.

Poskilleni nousi kevyt kuumotus. Yöllä olin esittäytynyt Windyksi, totuutta omiin tarkoituksiini vain

hiukkasen muunnellen. – Nimeni on Tuulia, Tuulia Raja. Mutta ei tarvitse.

– Tarvitsee, ja haluan.

Patrik ojensi kouransa ja puristi hansikoitua kättäni.

– Salkovaara, Patrik. Palaan asiaan.

Hän hymyili hampaat välkähtäen, vilkaisi sitten rannekelloaan ja lähti laukkuineen tavoittaakseen hyvän matkan päähän ehtineen äitinsä.

Yritin salata ilmeeni Lasselta. Ei se tietenkään onnistunut. Olimme lentäneet yhdessä niin kauan, että hän tunsu minut ja minä hänet. Tästä puhuttaisiin kohta.

Martinlaaksoon minua ei enää odotettu, kypälöitsijäni oli lopulta ymmärtänyt liueta paikalta. Myös koneen viimeinen matkustaja, mies joka oli tarkkaillut minua pistäessäni tökkijää kuriin, oli vihdoin saanut nahkatakkinsa ylleen. Hän lähestyi minua ja Lassea kankein askelin, aavistuksen ontuen. Ei näyttänyt muutenkaan pitävän turhaa kiirettä.

– Kiitos ja hyvää yötä, ja tervetuloa uudelleen Flyartin lennolle, toivotin jo rahtusen kärsimättömänä saamaan matkustamon tyhjäksi ja vuoron päätökseen. Mies kuitenkin seisahtui kohdalleni. Hän poimi jotakin nahkatakkinsa taskusta ja ojensi minulle. Käyntikortti.

– Olen katsellut sinua, hän mörähti. – Soita sitten kun sinulla on aikaa.

Ja vinkkasi silmää. Kortti kädessä ja suu auki jäin katsomaan, miten hän nilkutti pois.

Lasse tönäisi minua olkavarteen. – Suukkuluukku kiinni, Tuulia. Kolme treffikutsua yhdellä lennolla, tuliko ennätys. Tässä ilmainen neuvo: valitse kuitenkin herra B. Huomasitko rannekellon? Patek Philippe, siitä meikä voi vain nähdä merkkiä unia. Kun mammanpoika

ottaa yhteyttä, niin parasta ylle ja moraali nurkkaan. Meinaan tuossa suvussa asuu raha.

– Ja kovat otteet, mutisin ja kosketin leukaani. Kirveli hiukan, ehkä rouvan sormus oli raapaissut ihoa. Voimaa lyönnissä ei ollut onneksi ollut paljoa, lähinnä se oli yllättänyt. – Jopas oli lento. Röykytystä joka suunnasta.

– Hoidit kaikki tilanteet tyylikkäästi, Lasse vakuutti.
– Niin kuin aina.

Kiitin palautteesta. Olin aina arvostanut pitkäaikaisessa kollegassani ja läheisimmässä ystävässani sitä, miten hyvä tsemppaaja hän oli: aito tiimipelaaja ja yleensä myös käsittämättömän hyväntuulinen. Hermo piti tilanteessa kuin tilanteessa. Kaikki loistavia ominaisuuksia tällä alalla.

Mutta kuinka kauan niille olisi käyttöä, ainakaan Flyartilla.

– Seitsemän matkustajaa, totesin äkkiä apeana.

– Ellemme varmuudella tiedä, kuinka tulee käymään, olettakaamme, että kaikki käy hyvin, Lasse lausui.

– Sinä se olet ikuinen optimisti.

– Viisaat sanat. Ovat entisen presidenttimme Koiviston.

– Kuolinilmoituksessa, huomautin. Vilkaisin ohjaamon ovea, joka oli vielä visusti kiinni.

– Frans on ollut jotenkin liian tsemppaava, jatkoin ääntäni madaltaen. – Hän on lentäjien pääluottamusmies, tietääköhän hän jotain mitä me emme?

Siinä samassa ohjaamon ovi avautui. Frans Paajanen ja nuorempi lentoperämies Abdul Abe Hamin astelivat ulos synkein ilmein.

– Puhelimet auki, Frans sanoi. – Tuli tiedote.

Päässäni humahti. Tiesin tämän, tiesin.

Lasse poimi kännykkänsä työtakin taskusta silminnähdän kalvenneena. Itse en edes yrittänyt ottaa omaani esiin.

– *Crash down*, Abe sanoi. – Konkurssi.

Hänen äänensä oli niin vailla sävyjä, että tajusin hänen olevan sokkitilassa. Hän oli vastikään ostanut kasvavalle perheelleen asunnon, lentäjänopinnotkin yhä maksamatta.

Mitä tämä tarkoittaisi minulle, sitä en uskaltanut vielä edes ajatella.

– Arvoisa *cabin crew*, tämä oli viimeinen lento näillä siivillä, Frans sanoi. – Kiitos vuosistanne Flyartin palveluksessa.

Hän seurasi katseellaan, miten nyhdin korkokengät irti jaloistani ja sinkosin ne päin vessakopperon ovea.

HERSYVÄ COZY CRIME -DEKKARI

Lennolla Lontoosta Helsinkiin ilmakeuopat heittelevät konetta, kun jakkupukuinen rouva tarraa lentoemäntä Tuulia Rajaa kädestä. Nainen kertoo, että hänet saatetaan tappa. Vuorokautta myöhemmin uutisoidaan, että rouva on tunnettu teollisuusneuvos - ja kuollut tapaturmaisesti.

Myös Tuulian elämä on turbulenssissa: hän jää työttömäksi. Onneksi pian soi puhelin. Langan päässä on matalaääninen mies, joka tarjoaa hänelle töitä yksityisetsivänä. Ei aikaakaan, kun Tuulia on sotkenut itsensä teollisuusneuvoksen riitaisan suvun välienselvittelyihin.

Pauliina Suden romaani Yksityisalue avaa Tuulia Raja -sarjan, jossa sanavalmis Raja ratkoo neuvokkaasti eteensä tulevia rikostapauksia.

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-3459-5